

ISSN 1840-8338

Dépôt légal n° 9314 du 31/03/17,
Bibliothèque Nationale, 1er trimestre

Nɔmba 035^{ja}, gusùrá 1^{ka}

Úwalu 14^{ja}, 2014-05-31

Gaja 2014, acafunḍuka kaŋɔɔ 'ushilé akoo-na-təb-n'udəŋ kuja

Úyɔɔɔ, ɔlamu, gakəŋkəŋḍə n'udura ifaŋaka kayəkɔloka na kutəḍuŋɔŋ kaketere

Acafunḍuka kaŋɔɔ 'ushilé akoo-na-təb-n'udəŋ kuja, gaja 2014 na uyeyu kaŋkulo n lee kuwalu 14 kuja ; ɔde ti lee asiibi ḍəŋ. Únyau ndee ŋkulo n lee na ntəma ma na gəŋ :

- Ŋyofotala kabaamu na kayəkɔloka (nɔmba 034 kaja kabusaú laŋ)
- Inɔmba kutur, inɔmba kunyau aleuleeka ni n'ayəkɔ ɔfɔli ɔḍəŋ (nɔmba 036 kaja kabusaú laŋ)
- Apele n'uyɔɔɔ, ɔlamu, gakəŋkəŋḍə n'udura ifaŋaka kayəkɔloka na kutəḍuŋɔŋ ndee gi lee kaketere abusaú nde laŋ atiya ma.

Ŋkulo n yee ɔlamu, gakəŋkəŋḍə, ɔdura n'uyɔɔɔ ifaŋaka kayəkɔloka naa aceu ḍaa gi naa ŋɔŋ ɔ n'atigikrə naa arè a yḍ atur ɔ yê ni gishebu ma. Uceu ḍe ni na ŋkulo n ri ɔtəḍuŋɔŋ ndee gi naa lô akɔnta ni ma.

Naa ŋkulo n ye rî ɔtəḍuŋɔŋ ḍe, gi ceu gifɔŋɔ kujutəḍuŋɔŋ na ayɔ ḍaa ɔ na sara ma. Gifɔŋɔ kujutəḍuŋɔŋ ni, gi ŋə wàà, gunaja [mètre] gu lee ka ŋkəmə na ba ye ŋɔŋ ayəkɔ ndee ɔ wu gunaja ma, na ndee k'ɔ tə gunaja na ma, acəra na ma naa aye nyau ɔ nnyəmə atər ɔwor kaŋkəm. Ama atigikrə anii ka gi wuḍa bukú ɔ bu lee ŋkəmə na ma laŋ, kujuŋɔŋ na kujunya ɔ fələ, ama ɔde ti kun ɔwor gboo gishebu aḍu ŋkulo kakəŋkaari laŋ.

Kîde ma ɖaa gi nyau iyɔgu, ɪlamu n'ɪɖura ɪfaŋaka kayɔkɔloka na kutəɖuŋɔn atiya ma :

ɪlamu (ʊkuró, ʊshemulaŋ, ʊbɔɖu, ʊlamu)

anii	ʊtəɖuŋɔn	gɪfɔŋɔ	ʊtəɖuŋɔn	ʊkuɖu
uri ɪri	ʊr ɪr	kilomètre kilomètres	km km	ʊɖɔŋkɔŋɔ na gi na ŋɔn na “ʊr”, tuutuuma atʊ gi ŋɔn na “ɪr” ama gɪfɔŋɔ nɪ ʊŋɔn ʊ lee ʊɖɔŋkɔŋɔ na [km]
gɪnaŋa anaŋa	gŋ aŋ	mètre mètres	m m	
gɪsəna ɪsəna	gn ɪn	centimètre centimètres	cm cm	
gɪsəmpi ɪsəmpi	gm ɪm	millimètre millimètres	mm mm	

ʊŋɔn n'ʊtur nɪ, gɪfɔŋɔ gi na sɔba na nɔmba na naa aye tər ʊlamu koo ʊkuró ʊfaŋaka kabókɔɪ ba na yeɛ ba lêe na ntəma ma. Ama anii nɪ gi na sɔba n'ʊfaŋu kabókɔɪ ba na yeɛ ba lêe na ntəma ma na naa aye tər nɔmba.

ʊkɛɛshu :

[Aboudou a marché 4 km.] = Abuɖu a sara ɪri 4.

[1 km] = ʊr 1 ; [2 km] = ɪr 2

[1 m] = gŋ 1 ; [2 m] = aŋ 2

[1 cm] = gn 1 ; [2 cm] = ɪn 2

[1 mm] = 1 gm ; [2 mm] = ɪm 2

lyɔɔɔ

anii	utəɖuŋɔn	gɪfɔnɔ	utəɖuŋɔn	ukudɔ
litiri	l	litre	l	aɖɔŋkɔnɔ na gɪ na ŋɔn na “l”, tuutuuma atu gɪ ŋɔn na “l” ama gɪfɔnɔ nɪ utɔn u lee uɖɔŋkɔnɔ na [l]
ɫitiri	ɫ	litres	l	
bəlaaku	b	déclitre	dl	
ɪbəlaaku	ɪb	déclitres	dl	
ŋkəlè	ŋk	demi-litre, moitié,	$\frac{1}{2}$ l	
akəlè	ak	demi-litres,		
ɖemii	ɖ	moitiés		
gasapì	gs	quart,	$\frac{1}{4}$ l	
busapì	bs	quarts		
gɪsəmɸi	gm	millilitre	ml	
ɪsəmɸi	ɪm	millilitres	ml	

Utɔn n'utur nɪ, gɪfɔnɔ gɪ na səba na nɔmba na naa aye tər uyɔɔɔ ufaŋaka kabukɔɔ ba na yeɛ ba lêe na ntəma ma. Ama anii nɪ gɪ na səba n'ufaŋu kabukɔɔ ba na yeɛ ba lêe na ntəma ma na naa aye tər nɔmba.

Ukɛɛshu :

[Aboudou a mesuré 4 l.] = Abuɖu a faŋa ɫ 4.

[1 l] = l 1 ; [2 l] = ɫ 2

[1 dl] = b 1 ; [2 dl] = ɪb 2

$[\frac{1}{2} l]$ = ŋk 1 ; [2 x $\frac{1}{2}$ l] = ak 2

$[\frac{1}{2} l]$ = ɖ 1 ; [2 x $\frac{1}{2}$ l] = ɖ 2

[¼ l] = gs 1 ; [2 x ¼ l] = bs 2

[1 ml] = gm 1 ; [2 ml] = um 2

ldɔra

anii	utəɖuŋɔn	gɪfɔŋɔ	utəɖuŋɔn	ukudɔ
tɔn ɪtɔn	t ɪt	tonne tonnes	t t	adɔŋkɔŋɔ na gɪ na ŋɔn na “t”, tuutuuma atɔ gɪ ŋɔn na “ɪt” ama gɪfɔŋɔ nɪ uŋɔn ɔ lee uɖɔŋkɔŋɔ na [t]
ntomò atomò	nt at	kilogramme kilogrammes	kg kg	
gisəna ɪsəna	gn ɪn	gramme grammes	g g	
gisəmpi ɪsəmpi	gm um	milligramme milligrammes	mg mg	

Uŋɔn n'utur nɪ, gɪfɔŋɔ gɪ na səba na nɔmba na naa aye tər uɖɔra ufaŋaka kabukɔɪ ba na yeɛ ba lêe na ntəma ma. Ama anii nɪ, gɪ na səba n'ufaŋu kabukɔɪ ba na yeɛ ba lêe na ntəma ma na naa aye tər nɔmba.

Ukɛɛshu :

[Aboudou a pesé 4 t.] = Abuɖu a faŋa ɪt 4.

[1 t] = t 1 ; [2 t] = ɪt 2

[1 kg] = nt 1 ; [2 kg] = at 2

[1 g] = gn 1 ; [2 g] = ɪn 2

[1 mg] = gm 1 ; [2 mg] = um 2

Բսկոյկոյն

anii	ստժոյոն	ցիւոն	ստժոյոն	սկսոյ
gakոյկոյն	gk	heure	h	gadոյկոն յի ցի na ոյոն na “gk”, tuutuuma atս ցի ոյոն na “bk” ama ցիւոն ու սոյոն ս lee սժոյկոն na [h]
bukոյկոյն	bk	heures	h	
gunայա	ցոյ	minute	min	
anայա	այ	minutes	min	
ցի	ցո	seconde	s	
ի	ի	secondes	s	

Սոյոն ո'ստու ու, ցիւոն ցի na սժա na ոնբա na naa aye տըր ցակոյկոյն գակոյկոյն kabուկու ba na ye ba lee na ntəma ma. Ama anii ու ցի na սժա ո'սոյոյ kabուկու ba na ye ba lee na ntəma ma na naa aye տըր ոնբա.

Սկեսիւ :

[Aboudou a marché 4 h.] = Abuոյս a sara bk 4.

[1 h] = gk 1 ; [2 h] = bk 2

[1 min] = ցոյ 1 ; [2 min] = այ 2

[1 s] = ցո 1 ; [2 s] = ի 2

Սալալա ու

→ Գի տի lo **gunայա/anայա** լամս na ցակոյկոյն ու ; ama k'ի wոյսա biti ժոն na. Aոյաա arè a ta ժա ցակոյկոյն kantəma ու naa naa lo anայա, bawor mbaոյ ba ժա asul ma, ba yo buկու a na yիսա ma. Գոյցի gboոյ a ta saոյ ժա լամս ու naa naa lo anայա, baa այա a yo buկու a na lee ma.

→ Gəŋci gboo ntiyashi n ɖa buɖui gi na lo *gisəna/ɪsəna* na *gisəmpi/ɪsəmpi* ma.

Abɔŋɔŋja : ATI KALAM Hakiimu

*l ta wôɖa utabu, ukudɔ, ukalnama koo upelu,
yîɖa ma atɔ nɔmba nde laŋ +229 66.66.11.11 koo ŋɔn ma ashee atɔ atɪya zaske_bassila@sil.org*

Titre : Résultats du Groupe de Recherche pour la langue anii, © 2017 SIL à Bassila, Bénin

Prix : 150 F CFA

Ce document est sous licence Creative Commons : Attribution - Pas d'Utilisation Commerciale - Partage dans les Mêmes Conditions 4.0 International.